

„Anyanyelvünk ápolása és újratanulása a legfontosabb...”

– Az új nemzetiségi elnököket bemutató sorozatunkat a ruszin elnök tevékenységének és terveinek ismertetésével folytatjuk. Viktor Kramarenko ötvenkét éves, 2010-2014 között a Zuglói Ruszin Nemzetiségi Önkormányzat elnöke volt. 1994 óta él családjával Budapesten, Beregszászból érkezett hozzánk. Arról kérdeztem, hogyan él, miként gondolkodik a ruszin közösség jelenéről és jövőjéről, milyen projekteken dolgozik munkatársaival?

– A legutolsó népszámlálás adatait tekintve Magyarországon mintegy 3000 fős a ruszin közösség, amely a választásokat követően összesen 44 települési nemzetiségi önkormányzatot alakított és két területet hozott létre (Borsod-Abaúj-Zemplén megyében és Budapesten). Az Országos Ruszin Önkormányzat (ORÖ) közgyűlése tizenöt taggal alakult meg. A Zuglói Ruszin Önkormányzatban nagyon tevékeny munka folyt: rendezvényeinket a Hagyományok Házában tartottuk, és ott állt a ház kertjében az a kopjafa, amit évről évre Mindenszentekkor, görög katolikus szertartás szerint, elhunyt ruszin honfitársaink emlékére felszenteltünk. Amikor Zugló önkormányzata bezárta a Hagyományok Házát, a kopjafa sorsáról az országos közgyűlés döntött úgy, hogy áttesszük azt a Gyarmat utcába, az ORÖ székhelyére. Most, ahogyan bejött hozzánk, láttam, fotózták is a kopjafát, és én nagyon örülök, hogy ez így történt. Kinézek az ablakon és látom, megnyugtat, hogy jó helyen van. Nem tudom, tudja-e, de mi magyarországi ruszinok ezt az országot tartjuk anyaországunknak, hiszen a ruszinoknak nincs anyaországuk, szétszórtan élünk, szerte Európában és a világban.

Az országos önkormányzatnak saját működésben könyvtára és néprajzi gyűjteménye van, a szegedi katolikus Gál Ferenc Főiskola kihelyezett tagozataként Szarvason ruszin kutatóintézet működik Káprály Mihály professzorral és munkatársával, Barinkó Irénnel. Éppen igen fontos projekten dolgoznak: ötmillió forintot nyertünk el pályázaton egy ruszin-magyar, magyar-ruszin szótár megjelenítésére. Talán kevesen tudják, de ez a kis létszámú ruszin közösség itt három féle nyelvjárást beszél: a komlósikaiak például a szlovák, a nem túl távol fekvő múcsonyiak bácskai, a budapestiek pedig a kárpátaljai tájnyelvet. Megörültünk a lehetőségnek és úgy döntöttünk, megbízzuk professzor urat és munkatársát a nagy feladattal, hogy készítsék el az egységes szótárt, és azt mindannyian elfogadjuk. Ettől otthon persze mindenki beszéli a saját nyelvjá-

rását, mi is így neveltük a fiúkat és az unokánk is így fog felnőni. Mert most számunkra az a legfontosabb, hogy akik tudják és beszélnek, azok ápolják az anyanyelvüket, akik pedig nem, azoknak biztosítjuk, hogy újratanulhassák azt, mivel van rá készítés. A gyerekek esetében is nagy az igény arra, hogy óvodáskortól tanulhassák a ruszin nyelvet. Borsodban éppen most sikerül ezt megoldani. Természetesen nehéz, mivel nincs elegendő képzett óvónőnk, akik beszélnek a nyelvet, de a nyelvtanulásban is nagyot léptünk

előre. A nyomdában van – idén jelenik meg először – az 1-2. osztályosok számára egy-egy ruszin nyelvkönyv és az alsó tagozat négy osztályának egy népismeret tankönyv is. Ezek egy TÁMOP-pályázat eredményeként születhettek meg. A szótárak megjelenése ugyan csak jövőre várható, de úgy tervezzük, hogy a tartalmukat digitálisan már az idén elérhetővé tesszük. Annál is fontosabb ez, mert Budapesten, a Rigó utcai Idegennyelvi Továbbképző Központban 2014-től már ruszin nyelvvizsgát is lehet tenni. Bízunk a fiatalokat, hogy minél többen éljenek a lehetőséggel: ösztöndíjat is biztosítunk számukra. Helyettesem, Szilcer-Likovics Olga pedig egy kottás énekeskönyvön dolgozik ruszin dalokkal, mindannyiunk öröme, hiszen jól működő civil szervezetek vannak, közösségeink aktívak, sok helyen lép fel a „Ruszinyátá” Gyermekegyüttes is, mely Budapesten alakult. Augusztus végén, Balatonföldváron nyelvi táborban voltak.

– Ezek komoly eredmények, fontos projektek. Kérem, mutassuk be a könyvtárat és a néprajzi gyűjteményt is!

– Az Országos Ruszin Önkormányzat a nemzetiségi kultúra és hagyományápolás szempontjából nagy jelentőséget tulajdonít a ruszin kulturális javak felkutatásának, összegyűjtésének és bemutatásának, ezért 2003-ban határozatot hozott a Magyarországi Ruszinok Közérdekű Muzeális Gyűjteménye és Kiállítóhelye megalapításáról. 2004-ben a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumától megkapta az intézmény számára az ideiglenes működési engedélyt. A múzeum alapító okiratban meghatározott legfontosabb célja a ruszin nemzeti kisebbség történelmi, néprajzi, hitéleti tárgyi és szellemi kincseinek összegyűjtése, rendszerezése, hogy azokat megfelelően kiállítva széles körben megismertesse. A kiállított anyag így a kultúra továbbélését, a nyelv megtartását és a hagyományok ápolását, valamint

a magyarországi egyetemes kultúra gazdagítását segíti elő. A könyvtár a Ruszin Kulturális Egyesülettel, a Ruszinokért Alapítvánnyal és a Ruszkenya női klubbal közösen hagyományápoló rendezvénysorozatot indított, anyanyelvi és népismereti továbbképzéseket szervezett ruszin nyelvet oktató tanárok részére. A gyűjtemény alapját *Cserncsikó Mária*, a *Fedinecz család*, *Ferencz Jánosné*, a *Giricz család*, *Hegedűs Györgyné*, *Komád Gusztávné*, a *Lyarinecz család*, az *Ortutay család*, valamint *özv. Zajakovszki Jánosné* nagylelkű adományai jelentik. A Néprajzi Gyűjtemény anyagát részben gyűjtéssel gyarapítottuk: főként Munkács és Volóc, Múcsony, valamint ezek vonzáskörzetéből származó ajándékokból, de akad köztük vásárlás útján megszerzett kulturális ereklye is. A legjelentősebb a különféle textíliákból felhalmozott anyag (nászkendők, ünnepi terítők), ezen belül is a viseleti darabok, különös tekintettel a szépen hímzett női blúzokra. A jelenlegi kiállítás igyekszik az élet minden kis szeletét bemutatni: ünnepeket és hétköznapokat egyaránt. A jövőben a tematikus tárlatok jórészt a naptári eseményekhez igazodnak majd, az állandó kiállítás nagy része pedig a ruszin szobabelső bemutatására lesz hivatott. Javaslatomra a közgyűlés úgy döntött, hogy mozgó múzeumot hozunk létre, azaz helybe visszük egy-egy településre a gyűjtemény gazdag anyagát, hogy minél többen láthassák. Csoportos látogatókat is fogadunk, előzetes bejelentés alapján akár hétvégeken is. A könyvtárunkban rendszerint az önkormányzatok elnökei a látogatók: ők hozzák-viszik a könyveket, az új kiadványokat azonban már úgy rendeltük meg, hogy minden település könyvtárába és az iskolákba is jusson.

– *Hogyan használták fel a megnövekedett támogatást?*

– Hát, a legjobbkor kaptuk meg! Mindenekelőtt a beázást szüntettük meg itt az országos önkormányzat és a hivatal felső szintjén, megújítottuk az informatikai rendszerünket és sikerült a könyvtárunk

anyagát digitálisan felrakni a honlapunkra, amely így az internetet használók számára is elérhető lesz. A kéthavonta megjelenő *Ruszin Világ* című folyóiratunkban színes gyermekrovetot indítottunk, melynek kedvező a visszhangja.

– *Május végén Polgáron rendezték meg hagyományos ruszin ünnepüket, ez volt az első komoly alkalom, ahol találkozhatott a ruszin közösséggel...*

– Nagy örömmel készültem erre a rendezvényre és igen jól is sikerült. A Polgár mellett található *Archeopark* népi faépítészeti remek hangulatos környezetben, a magyarországi ruszin közösség tagjai gyűltek össze az évente megtartott hagyományos *Ruszin Nemzeti Ünnepre*. A rendezvény Paraklisszal kezdődött (könyörgő ájtatosság az Istenszülő Szűz Máriához – *a szerk.*), amelyet a Nagyméltóságú és Főtisztelendő *Kocsis Fülöp*, Hajdúdorogi Egyházmegye metropolitája celebrált. Megtisztelte jelenlétével a híveket Nagyméltóságú és Főtisztelendő *dr. Orosz Atanáz*, a Miskolci Egyházmegye püspöke is. A mintegy 350 fős közönséget valóban első ízben köszöntötte az Országos Ruszin Önkormányzat elnökeként, majd *Karagity István*, az EMMI Nemzetiségi Főosztályának munkatársa olvasta fel *Soltész Miklós*, az EMMI egyházi, nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkárának köszöntő levelét. Ezek után került sor az idei *Hodinka Antal-díjak* ünnepélyes átadására. 2015-ben a *Múcsonyi Hagyományörző Pávákör*, *Varga Márta*, a Nyíregyházi Ruszin Önkormányzat elnöke, *Szónoczi János* képviselő (mindketten az országos közgyűlés tagjai), *Tasi Tamás* görög katolikus parókus és *Varga Gábor*, az országos önkormányzat egyházügyi tanácsnoka vették át az elismerést.

– *A BARÁTSÁG szerkesztősége Önnek és a ruszin közösségnek is további sikeres munkát kíván!*

Mayer Éva

